ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο καθηγητής κ. Ζολώτας υποδεικνύε μέτρα γι' αντιπληθωριστική πολιτικ

Χρειάζεται ουσιαστικός έλεγχος κερδών και τιμ

ΔΙΟΓΚΩΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στὴν ἐτησία τακτικὴ γενικὴ συνέλευση τῶν μετόχων τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ὁ Διοικητὴς τοῦ Ἱδρύματος, καθηγητὴς κ. Ξεν. Ζολώτας, ἀνέγνωσε τὴν ἔκθεσιν πεπραγμένων κατὰ τὴν λήξασαν χρῆσιν 1977.

Τὰ κυριώτερα σημεῖα τῆς ἐκθέσεως, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς τὴν δραστηριότητα τῆς Ἑλληνικῆς οἰκονομίας κατὰ τὸ 1977, ὡς καὶ εἰς τὰς διαγραφομένας προοπτικὰς ἐξελίξεως αὐτῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ἔχουν ὡς ἀκολούθως:

Κύριοι Μέτοχοι,

Τὰ ἀκαθάριστα ἔσοδα τῆς Τραπέζης ἀνῆλθαν ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἀνάλυση τῶν ἀποτελεσμάτων χρήσεως τοῦ ἔτους 1977, σὲ 7.670 805.316 δρχ. καὶ οἱ συνολικὲς δαπάνες λειτουργίας της, στὶς ὁποῖες περιλαμβάνονται οἱ ἀποσβέσεις καὶ προβλέψεις, σὲ 3.099.308.586 δραχμές. Ἑπομένως, πραγματοποιήθηκαν καθαρὰ κέρδη 4.571.496.730 δρχ.

Ἀπὸ τὰ καθαρὰ κέρδη τῆς χρήσεως διατίθενται, σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρο 71 τοῦ Καταστατικοῦ, 128.357.712 δρχ. γιὰ τὴν καταβολὴ πρώτου μερίσματος, ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὸ 12% τοῦ καταβεβλημένου μετοχικοῦ κεφαλαίου καὶ 807.147.600 δρχ. γιὰ αὔξησιν τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ μέχρι ἐξισώσεώς του μὲ τὸ μετοχικὸ κεφάλαιο. Ἐπειδὴ τὸ τακτικὸ ἀποθεματικὸ εἶναι ἴσο μὲ τὸ μετοχικὸ κεφάλαιο τῆς Τραπέζης, προτείνουμε στὴ Γενικὴ Συνέλευση, ἐκ μέρους τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου καὶ μετὰ ἀπὸ σχετικὴ ἀπόφασή του, νὰ διατεθοῦν, σύμφωνα μὲ τὸ ἴδιο ἄρθρο καὶ 75.384.688 δρχ. γιὰ τὴν καταβολὴ πρόσθετου μερίσματος. Ἑπομένως, προτείνουμε νὰ διανεμηθοῦν συνολικὰ ἀπὸ τὰ κέρδη 203.742.400 δρχ. Σύμφωνα μὲ τὴν πρόταση αὐτὴ τὸ μέρισμα κατὰ μετοχὴ θὰ εἶναι 400 δρχ., ἔναντι 338,66 δρχ. τῆς προηγουμένης χρήσεως.

Τὸ ἄρθρο 71 τοῦ Καταστατικοῦ προβλέπει ἐπίσης ὅτι τὸ ὑπόλοιπο ποσὸ τῶν κερδῶν, μετὰ τὴν καταβολὴ καὶ τοῦ πρόσθετου μερίσματος, περιέρχεται στὸ Ἑλληνικὸ Δημόσιο, ὡς συμμετοχή του στὰ κέρδη τῆς Τραπέζης. Γιὰ τὴ χρήση τοῦ 1977 τὸ ποσὸ αὐτὸ ἀνέρχεται σέ 3.560.606.730 δρχ.

Τὰ συνολικὰ ἀκαθάριστα ἔσοδα τῆς Τραπέζης μετὰ τὴν ἀφαίρεση τῶν χρεωστικῶν τόκων, αὐξήθηκαν τὸ 1977 κατὰ 1.796,7 ἑκατ. δρχ. ἢ 30,6%, σέ σύγκριση μὲ τὰ ἔσοδα τοῦ 1976. Στὴν αὔξηση αὐτὴ τῶν ἀκαθαρίστων ἐσόδων συνέβαλαν κυρίως τὰ αὐξημένα ἔσοδα ἀπὸ τὶς ἐργασίες σὲ συνάλλαγμα καὶ ἀπὸ τὴ χρηματοδότηση τῆς οἰκονομίας. Ἀντίθετα, μειωτικὰ ἐπέδρασαν στὰ ἔσοδα τῆς Τραπέζης ἀπὸ τόκους οἱ σημαντικὰ μεγαλύτερες ἔντοκες καταθέσεις τῶν ἐμπορικῶν Τραπεζῶν στὴν Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος.

Οἱ συνολικὲς δαπάνες λειτουργίας τῆς Τραπέζης, στὶς ὁποῖες περιλαμβάνονται οἱ ἀποσβέσεις καὶ προβλέψεις, ἀνῆλθαν τὸ 1977 σὲ 3.099,3 ἑκατ. δρχ. Εἰδικότερα, οἱ δαπάνες γιὰ ἀποδοχὲς τοῦ προσωπικοῦ, οἱ ὁποῖες περιλαμβάνουν καὶ τὶς εἰσφορὲς τῆς Τραπέζης στὰ ἀσφαλιστικὰ ταμεῖα, αὐξήθηκαν κατὰ 225 ἑκατ. δρχ. ἢ 9,8%. Ἡ αὔξηση αὐτὴ ὀφείλεται στὶς γενικὲς μισθολογικὲς αὐξήσεις ποὺ χορηγήθηκαν στοὺς τραπεζικοὺς ὑπαλλήλους καὶ στὴ βαθμολογικὴ καὶ μισθολογικὴ ἐξέλιξη τοῦ προσωπικοῦ.

ΕΘΝΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία σημείωσε σημαντικὴ πρόοδο στὴ διετία 1975 — 1976, παρὰ τὰ δυσχερῆ προβλήματα ποὺ κληρονόμησε ἀπὸ τὴ δικτατορία καὶ τὶς δυσχερεῖς διεθνεῖς οἰκονομικὲς συνθῆκες. Ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ (δημοσιονομική, νομισματική καὶ εἰσοδηματική) ποὺ ἐφαρμόστηκε ἀπὸ τὸ φθινόπωρο τοῦ 1974 ὁδήγησε στὴν ταχεῖα ἀνάκαμψη τῆς οἰκονομίας, ἡ ὁποία συνδυάστηκε μὲ σημαντικὴ πρόοδο στὴ συγκράτηση τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ στὴ διατήρηση τῆς ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας. Τὸ ἀκαθάριστο ἐθνικὸ προϊόν αὐξήθηκε 5,6% τὸ 1975 καὶ 6,1% τὸ 1976. Παράλληλα, ὁ πληθωρισμὸς ὑποχώρησε σὲ σημαντικὰ χαμηλότερα ἐπίπεδα, σὲ σύγκριση μὲ ἐκεῖνα τοῦ 1973 καὶ τοῦ πρώτου ἑξαμήνου τοῦ 1974, ἐνῶ τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἰσοζυγίου τρεχουσῶν συναλλαγῶν ἔφτασε τὰ 1.267 ἑκατ. δολλάρια, ἔναντι 1.092 ἑκατ. δολλ., τὸ 1976.

Πρέπει πάντως νὰ ἐπισημανθεῖ ὅτι παρὰ τὴν ἐπιβράδυνση τοῦ ἀνοδικοῦ ρυθμοῦ τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας στὸ 1977, ἡ αὔξηση τοῦ ἀκαθάριστου ἐθνικοῦ προϊόντος ποὺ ἐπιτεύχθηκε ἦταν ἀπὸ τὶς ὑψηλότερες χῶρες τοῦ Ο.Ο.Σ.Α. Συγκρίνεται μὲ ἀντίστοιχες μέσες αὐξήσεις 2% των εὐρωπαϊκῶν χωρῶν τοῦ ΟΟΣΑ καὶ 2,25% τῶν χωρῶν τῆς ΕΟΚ. Ἐξ ἄλλου, στὴ τελευταία τριετία 1975 —1977 ἡ μέση ἐτήσια αὔξηση τοῦ ἀκαθάριστου ἐθνικοῦ προϊόντος ἦταν 5,2%, ἐνῶ οἱ ἀντίστοιχες αὐξήσεις ἦταν 1,3% γιὰ τὶς εὐρωπαϊκὲς χῶρες τοῦ Ο.Ο.Σ.Α. καὶ 1,5% γιὰ τὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ. Ἡ σχετικὰ ταχεῖα ἀνάκαμψη τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἀπὸ τὴν ὕφεση τοῦ 1974 ὁδήγησε σὲ αὔξηση τῆς ἀπασχολήσεως ἡ ὁποία διατηρήθηκε σὲ ἱκανοποιητικὰ ἐπίπεδα.

Ἡ οἰκονομικὴ ἀνάκαμψη συνδυάστηκε μὲ σημαντικὴ βελτίωση τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας. Ἡ μέση ἐτήσια αὔξηση τῶν πραγματικῶν (μετὰ τὸν ἀποπληθωρισμό) ἐργατικῶν ἀρμοσιβίων στὴ βιομηχανία στὴν τριετία 1975—1977 ἦταν 10,2% ἔναντι 2,9% στὶς χῶρες τῆς ΕΟΚ. Ἀνάλογη ἦταν ἡ βελτίωση τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας καὶ στοὺς ἄλλους κλάδους τοῦ ἀστικοῦ τομέα τῆς οἰκονομίας. Ἀποτέλεσμα τῆς ἐξελίξεως αὐτῆς ἦταν ἡ αὔξηση τῆς συμμετοχῆς τοῦ εἰσοδήματος τῶν μισθωτῶν στὸ μὴ γεωργικὸ εἰσόδημα ἀπὸ 46,2% τὸ 1973 σὲ 52,5% περίπου τὸ 1977.

Ἡ ἐπιβράδυνση τοῦ αὐξητικοῦ ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀνόδου στὸ 1977 συνδυάστηκε μὲ δυσμενέστερη διάρθρωση τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀκαθάριστου ἐθνικοῦ προϊόντος. Τοῦτο ἐκδηλώνεται στὴ σοβαρὴ ὑστέρηση ποὺ παρουσίασε ἡ παραγωγὴ ἀγαθῶν. Ἡ ἀγροτικὴ παραγωγὴ (προστιθέμενη ἀξία σὲ σταθερὲς τιμές) ἐκτιμᾶται ὅτι μειώθηκε κατὰ 4, 9% τὸ 1977, μετὰ τὴ μείωση της κατὰ 2% τὸ 1976. Ἐξάλλου, ἡ παραγωγὴ τοῦ κλάδου τῆς μεταποιήσεως ἐκτιμᾶται ὅτι αὐξήθηκε 2% στὸ 1977, ἔναντι αὐξήσεως 9,8% στὸ 1976. Ἐπιπλέον, ἀπὸ τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα προκύπτει ὅτι σημειώθηκε νέα κάμψη στὶς βιομηχανικὲς ἐπενδύσεις στὸ 1977, μετὰ τὴν πτώση τους κατὰ 11,9% τὸ 1975 καὶ κατὰ 0,6% τὸ 1976. Ἡ ἄνοδος τοῦ ἀκαθάριστου ἐθνικοῦ προϊόντος προῆλθε κυρίως ἀπὸ τὴν αὔξηση τοῦ εἰσοδήματος τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐπενδύσεων σὲ κατοικίες.

Τὸ χαμηλὸ ἐπίπεδο τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς στὰ τελευταῖα δύο χρόνια ὀφείλεται στὶς ἐξαιρετικὰ δυσμενεῖς καιρικὲς συνθῆκες ποὺ ἐπικράτησαν. Πρέπει πάντως νὰ σημειωθεῖ ὅτι σύμφωνα μὲ τὶς ἐνδείξεις ποὺ ὑπάρχουν ὁ ἀγροτικὸς τομέας ἀντιμετωπίζει διαρθρωτικὰ προβλήματα ποὺ ἀσκοῦν ἀνασχετικὲς ἐπιδράσεις στὴν ἀνάπτυξή του. Γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν διαρθρωτικῶν αὐτῶν προβλημάτων καὶ ἀδυναμιῶν τοῦ ἀγροτικοῦ τομέα, καταβάλλονται συστηματικὲς προσπάθειες ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο Γεωργίας καὶ τὴν Α.Ἰ.Ε. Βασικὴ ἐπιδίωξη εἶναι ἡ ἐνθάρρυνση τῶν περισσότερο ἀποδοτικῶν καλλιεργειῶν, ἡ δημιουργία βιώσιμων ἀγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων ποὺ θὰ εἶναι ἱκανὲς νὰ ἐξασφαλίσουν ἱκανοποιητικὸ εἰσόδημα καὶ βιοτικὸ ἐπίπεδο στὸν ἀγροτικὸ πληθυσμὸ καὶ ἡ βελτίωση τοῦ συστήματος βιομηχανικῆς ἐπεξεργασίας καὶ ἐμπορίας τῆς ἀγροτικῆς παραγωγῆς.

Ὁ χαμηλότερος ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς στὸ 1977, σὲ σύγκριση μὲ τὸ 1976, ἐν μέρει μόνο μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ σὲ ἐπιβράδυνση τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῆς ἐσωτερικῆς καταναλωτικῆς ζητήσεως. Σύμφωνα μὲ τὶς ἐκτιμήσεις τῆς Ὑπηρεσίας Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν ἡ αὔξηση τῆς ἰδιωτικῆς κατανα-

Ὁ καθηγητὴς κ. Ξενοφῶν Ζολωτας

λώσεως (σὲ σταθερὲς τιμὲς) ἔφτασε στὸ 1977 σὲ 4,8%. Ἐξάλλου, τὸ μέσο ἐπίπεδο τοῦ ὄγκου λιανικῶν πωλήσεων, μὲ βάση τὸ σχετικὸ δείκτη τῆς ΕΣΥΕ, ἦταν 5,9% ὑψηλότερο στὸ 1977 ἀπὸ τὸ ἀντίστοιχο ἐπίπεδο τοῦ 1976.

Εἶναι ἑπομένως σαφὲς ὅτι ὑπάρχουν ἄλλοι παράγοντες ποὺ ἐπηρέασαν δυσμενῶς τὴ βιομηχανικὴ παραγωγή. Εἰδικότερα, ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῆς ἐξωτερικῆς ζητήσεως, κυρίως γιὰ κλωστοϋφαντουργικὰ προϊόντα, εἴδη ἐνδύσεως καὶ ὑποδήσεως καὶ μέταλλα — ποὺ ἀντιπροσωπεύουν 60% περίπου τῶν ἑλληνικῶν βιομηχανικῶν ἐξαγωγῶν — ὑποχώρησε ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 1977. Τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδοθεῖ στὸ βραδὺ ρυθμὸ οἰκονομικῆς ἀνακάμψεως στὶς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ στὴν αὔξηση τοῦ προστατευτισμοῦ ποὺ ἔθιξε κυρίως τὶς ἐξαγωγὲς κλωστοϋφαντουργικῶν προϊόντων καὶ εἰδῶν ἱματισμοῦ καὶ ὑποδήσεως. Ἐπίσης, γιὰ τὸ 1977 διαπιστώνεται τάση αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τῶν εἰσαγωγῶν καταναλωτικῶν ἀγαθῶν. Τοῦτο ἐπισημαίνει στροφὴ τῆς ἐσωτερικῆς ζητήσεως πρὸς εἰσαγόμενα καταναλωτικὰ βιομηχανικὰ ἀγαθά, ποὺ εἶναι φυσικὸ νὰ ἐπηρεάζει δυσμενῶς τὴν ἐγχώρια βιομηχανικὴ παραγωγή, ἀλλὰ καὶ τὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν.

Οἱ διαπιστώσεις αὐτὲς ἐπισημαίνουν ὅτι ἡ ἐνίσχυση τῆς καταναλωτικῆς ζητήσεως πέρα ἀπὸ ὁρισμένα ὅρια, μὲ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ἐπεκτατικῆς δημοσιονομικῆς καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς ἢ μέσῳ τῆς πολιτικῆς εἰσοδημάτων δὲν παρέχει λύση. Ἡ ἀνάγκη νὰ καταπολεμηθεῖ ὁ πληθωρισμὸς καὶ νὰ διατηρηθεῖ ἡ ἰσορροπία στὸ ἰσοζύγιο πληρωμῶν ἀναπόφευκτα περιορίζει τὶς δυνατότητες νὰ ἀσκηθεῖ ἐπεκτατικὴ οἰκονομικὴ πολιτική, σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ ἀπ' ὅ,τι ἔχει γίνει μέχρι σήμερα καὶ ἔχει προγραμματίσει ἡ Κυβέρνηση γιὰ τὸ τρέχον ἔτος. Τονίζεται ὅτι, σὲ οἰκονομίες ποὺ ὁ πληθωρισμὸς διατηρεῖται σὲ σχετικὰ ὑψηλὰ ἐπίπεδα, ἡ προσφυγὴ σὲ ἐπεκτατικὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ γιὰ τὴν τόνωση τῆς ζητήσεως ἐνισχύει τὶς πληθωριστικὲς προσδοκίες καὶ τὶς κερδοσκοπικὲς τάσεις, ποὺ τροφοδοτοῦν τὴν πληθωριστικὴ διαδικασία, μὲ τελικὸ ἀποτέλεσμα τὴν ἀνορθολογικὴ κατανομὴ τῶν οἰκονομικῶν πόρων, τὴν ἐκτροπὴ τῆς ζητήσεως σὲ κερδοσκοπικὲς τοποθετήσεις καὶ τὴ διεύρυνση τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν.

Ἀπὸ τὶς ὑπάρχουσες ἐνδείξεις (ζήτηση μακροπροθέσμων τραπεζικῶν πιστώσεων, εἰσαγωγὲς καὶ ἐγκρίσεις εἰσαγωγῶν βιομηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ) φαίνεται ὅτι ἄρχισε νὰ ἐκδηλώνεται βραδεῖα ἀνάκαμψη τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων ἀπὸ τὸ δεύτερο ἑξάμηνο τοῦ 1977 καὶ ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι συνεχίζεται στὸ 1978. Ἡ ἀποσαφήνιση τῆς κρατικῆς βιομηχανικῆς πολιτικῆς, κυρίως ἡ ἀπόφαση τῆς Κυβερνήσεως νὰ θέσει σὲ ἐφαρμογὴ νέο, περισσότερο ἀποτελεσματικό, σύστημα ἀναπτυξιακῶν κινήτρων, ἡ βεβαιότητα ποὺ δημιουργεῖται μὲ τὴν εἴσοδο στὴν τελευταία φάση τῶν διαπραγματεύσεων γιὰ τὴν ἔνταξη τῆς χώρας στὴν ΕΟΚ, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ περιθώρια ἀργοῦ παραγωγικοῦ δυναμικοῦ περιορίζονται βαθμιαῖα σὲ ὁρισμένους βιομηχανικοὺς κλάδους, συνιστοῦν εὐνοϊκοὺς παράγοντες γιὰ τὴν ἐνθάρρυνση τῶν βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων.

Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, εἶναι σκόπιμο, στὸ βαθμὸ ποὺ θὰ ἐπεκτείνονται οἱ παραγωγικὲς ἐπενδύσεις, νὰ ἐπιβραδύνεται ἡ ἀνοδικὴ τάση τῆς οἰκοδομικῆς δραστηριότητας. Σημειώνεται ὅτι ἡ ταχεῖα ἐπέκταση τῆς οἰκοδομικῆς δραστηριότητας, μολονότι εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴ στήριξη ἱκανοποιητικοῦ ἐπιπέδου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ ἀπασχολήσεως τείνει νὰ γίνει σοβαρὴ πηγὴ πληθωριστικῶν πιέσεων. Ἡ ἄνοδος τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων (κερδῶν καὶ μισθῶν) στὸν κατασκευαστικὸ τομέα εἶναι ἰδιαίτερα ταχεῖα καὶ φαίνεται ὅτι ἀσκεῖ σοβαρὲς αὐξητικὲς ἐπιδράσεις καὶ στὴ διαμόρφωση τῶν χρηματικῶν εἰσοδημάτων στοὺς λοιποὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἔχει ἀνασχετικὲς ἐπιπτώσεις στὴν ἀνάπτυξη τῶν κυρίως παραγωγικῶν τομέων τῆς οἰκονομίας.

Ἡ κάμψη τοῦ αὐξητικοῦ ρυθμοῦ τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς ποὺ σημειώθηκε στὸ 1977, παρὰ τὴ συνεχιζόμενη ταχεῖα αὔξηση τῶν πιστώσεων καὶ τῆς καταναλωτικῆς ζητήσεως ἐπισημαίνει ὅτι ἔχουν σημαντικὰ περιοριστεῖ τὰ περιθώρια νὰ στηριχτεῖ ἡ περαιτέρω ἄνοδος τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος στὴν ἐφαρμογὴ ἐπεκτατικῆς δημοσιονομικῆς καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς. Κεντρικὴ ἐπιδίωξη τῆς κρατικῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς εἶναι ἡ βαθμιαία μείωση τοῦ πληθωρισμοῦ σὲ οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ ἀνεκτὰ ἐπίπεδα. Τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸ χωρὶς τὴν ἐπιβράδυνση στὸ ρυθμὸ αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς χρήματος, τὴ βαθμιαία μείωση τοῦ ἐλλείμματος τοῦ δημόσιου τομέα, μὲ παράλληλη προσφυγὴ σὲ προσφορότερες μεθόδους γιὰ τὴ χρηματοδότηση τοῦ ἐλλείμματος, ὥστε νὰ περιορίζονται κατὰ τὸ δυνατὸ οἱ δυσμενεῖς νομισματικὲς ἐπιπτώσεις, καὶ τέλος χωρὶς τὴ συγκράτηση τῆς αὐξήσεως τῶν πιστώσεων στὸν ἰδιωτικὸ τομέα σὲ χαμηλότερα ἐπίπεδα, ποὺ νὰ ἀνταποκρίνονται στὶς πραγματικὲς ἀνάγκες τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητα, τῆς ἐμπορικῆς διακινήσεως τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

Τὸ 1977, παρὰ τὶς προσπάθειες ποὺ καταβλήθηκαν, ὁ πληθωρισμὸς συνεχίστηκε μὲ τὸν ἴδιο περίπου ρυθμό. Ἡ συνεχιζόμενη ἄνοδος τῶν τιμῶν εἶναι πηγὴ πληθωριστικῶν προσδοκιῶν ποὺ μὲ τὴ σειρά τους ἐνισχύουν τὶς ἀνατιμητικὲς τάσεις. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι διεθνῶς κατακτᾶ στὰ θερὰ ἔδαφος ἡ ἄποψη ὅτι ἡ ρίζα τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν ποὺ ἀντιμετωπίζουν πολλὲς χῶρες (στασιμότητα βιομηχανικῶν ἐπενδύσεων, βραδεῖα ἀνάκαμψη, ὑψηλὸ ἐπίπεδο ἀνεργίας κ.ο.κ.) βρίσκεται στὸν ὑψηλὸ πληθωρισμό. Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, οἱ περισσότερες ἀπὸ τὶς χῶρες αὐτὲς θέτουν πρωταρχικὸ στόχο τῆς πολιτικῆς τους τὴ μείωση τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ ἔχουν ἐπιτύχει σημαντικὴ πρόοδο πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή.

Στὴν περίπτωση τῆς Ἑλλάδος καταβλήθηκαν προσπάθειες νὰ ἐπηρεαστοῦν εὐνοϊκὰ δύο βασικοὶ παράγοντες αὐξήσεως τοῦ κόστους καὶ τῶν τιμῶν: οἱ μισθοὶ καὶ τὰ ἡμερομίσθια καὶ τὸ κόστος τῶν εἰσαγομένων ἀγαθῶν. Οἱ προσπάθειες αὐτὲς ἦταν σὲ σημαντικὸ βαθμὸ ἐπιτυχεῖς. Ἀπὸ τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα προκύπτει ὅτι σημειώθηκε ἐπιβράδυνση στὸ ρυθμὸ αὐξήσεως τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων στὸ 1977. Ἡ μέση αὔξηση τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων ἐκτιμᾶται γιὰ τὸ 1977 σὲ 18% ἔναντι 21—22% μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1975 καὶ 1976. Ἐπίσης, περιορίστηκε ἡ αὐξητικὴ ἐπίδραση τοῦ κόστους τῶν εἰσαγομένων ἀγαθῶν, στὸ ἐσωτερικὸ ἐπίπεδο τῶν τιμῶν. Τοῦτο ὀφείλεται ἐν μέρει στὴν ὑποχώρηση τῶν διεθνῶν τιμῶν. Σὲ σημαντικὸ ὅμως βαθμὸ μπορεῖ νὰ ἀποδοθῆ στὴ διατήρηση τῆς μέσης συναλλαγματικῆς ἰσοτιμίας τῆς δραχμῆς σχεδὸν σταθερῆς, κατὰ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ 1977.

Ἡ κρατικὴ πολιτικὴ γιὰ τὸν ἔλεγχο τῶν δύο αὐτῶν βασικῶν στοιχείων τοῦ κόστους ἀναμφισβήτητα περιόρισε τὶς αὐξητικὲς ἐπιδράσεις στὶς τιμές. Ἐπισημαίνεται ὅμως ὅτι ἡ μέση αὔξηση τῆς ἀμοιβῆς ἐργασίας ἦταν καὶ στὸ 1977 καθεαυτὴ ὑψηλὴ καὶ σημαντικὰ ὑψηλότερη ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες αὐξήσεις στὶς περισσότερες χῶρες τοῦ Ο.Ο.Σ.Α καὶ ὁδήγησε σὲ σχετικὰ ταχεῖα αὔξηση τοῦ κόστους ἐργασίας κατὰ μονάδα προϊόντος, ἰδίως ἂν ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι κατὰ μικρὸ μόνο ποσοστὸ ἀντισταθμίστηκε ἀπὸ αὔξηση τῆς παραγωγικότητας. Ἀπὸ τὶς ὑπάρχουσες ἐνδείξεις καὶ τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα προκύπτει ὅτι ἡ ἄνοδος τῶν χρηματικῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων τείνει νὰ διαμορφωθεῖ σὲ ὑψηλὰ ἐπίπεδα καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ αὔξηση τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι σοβαρὴ πηγὴ πληθωριστικῶν πιέσεων καὶ νὰ συμβάλλει στὴ διατήρηση τοῦ πληθωρισμοῦ στὴν Ἑλλάδα σὲ ἐπίπεδο ὑψηλότερο ἀπὸ τὸ μέσο ὅρο τῶν χωρῶν τοῦ ΟΟΣΑ.

Η ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Σύμφωνα μὲ τὰ διαθέσιμα στοιχεῖα, τὸ συνολικὸ ἔλλειμμα σὲ ταμειακὴ βάση, τοῦ δημόσιου τομέα (κεντρικὴ διοίκηση, δημόσιοι ὀργανισμοὶ καὶ δημόσιες ἐπιχειρήσεις) ἔφτασε τὰ 44,5 δισεκ. δρχ. τὸ 1977, ἔναντι 27,9 δισεκ. δρχ. τὸ 1976. Ὡς ποσοστὸ τοῦ ἀκαθαρίστου ἐγχώριου προϊόντος ἦταν 3,9% τὸ 1976 καὶ 5,3% τὸ 1977. Γιὰ τὸ τρέχον ἔτος προβλέπεται αὔξηση τοῦ ἐλλείμματος σὲ 64,5 δισεκ. δραχμές.

Εἶναι ἑπομένως φανερὸ ὅτι ὁ δημόσιος τομέας ἀσκεῖ σημαντικὲς ἐπιδράσεις στὴν οἰκονομία, καὶ ἔχει συμβάλει ἀποφασιστικὰ στὴ στήριξη τῆς ἀνόδου τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος στὰ τελευταῖα χρόνια. Συγχρόνως ὅμως ἀσκεῖ σοβαρὲς αὐξητικὲς ἐπιδράσεις στὴν προσφορὰ χρήματος, ἰδίως ἂν ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι τὰ ἐλλείμματα χρηματοδοτοῦνται, κατὰ σημαντικὸ ποσοστό, ἀπὸ τὴν Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος. Ἐπισημαίνεται ὅτι τὸ πλεόνασμα ἰδιωτικῶν ἀποταμιεύσεων στὸ τραπεζικὸ σύστημα (αὔξηση ἰδιωτικῶν καταθέσεων μεῖον μεταβολὴ ὑπολοίπου τῶν πιστώσεων πρὸς τὸν ἰδιωτικὸ τομέα τῆς οἰκονομίας) βαθμιαῖα μειώνεται. Περιορίζονται ἑπομένως ἀντίστοιχα καὶ οἱ δυνατότητες γιὰ δανεισμὸ τοῦ δημόσιου τομέα ἀπὸ τὸ τραπεζικὸ σύστημα.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἡ βαθμιαία μείωση τοῦ ἐλλείμματος τοῦ δημόσιου τομέα (μὲ τὴν εὐρεῖα ἔννοια) σὲ ἐπίπεδα ποὺ νὰ εἶναι συνεπὴ μὲ τὴ διατήρηση τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας. Πρέπει νὰ τονιστεῖ πάντως ὅτι ἡ μείωση τοῦ ἐλλείμματος τοῦ δημόσιου τομέα καὶ γενικότερα ἡ ἐξυγίανση τῆς δημοσιονομικῆς διαχειρίσεως, εἶναι ἀπαραίτητο νὰ συνδυαστεῖ μὲ προσφυγὴ σὲ μεθόδους χρηματοδοτήσεως ποὺ θὰ ἔχουν μικρότερες αὐξητικὲς ἐπιδράσεις στὴν προσφορὰ χρήματος καὶ στὰ ρευστὰ διαθέσιμα τῆς οἰκονομίας. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἕνα σταθερὰ αὐξανόμενο ποσοστὸ τῶν δανειακῶν ἀναγκῶν τοῦ δημόσιου τομέα πρέπει νὰ καλύπτεται μὲ ἀπευθείας δανεισμὸ ἀπὸ τὴν ἀγορά. Ἡ ἀντληση κεφαλαίων ἀπευθείας ἀπὸ τὴν ἀγορά, μὲ τὴν ἔκδοση μακροπροθέσμων ὁμολογιακῶν τίτλων, θὰ συντελέσει στὴ μείωση τῆς πιέσεως στὴν προσφορὰ χρήματος, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐπιβράδυνση τοῦ ἰδιαίτερα ὑψηλοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν ρευστῶν διαθεσίμων.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Στὴν προσπάθεια γιὰ τὴν καταπολέμηση τοῦ πληθωρισμοῦ, ἰδιαίτερη σημασία ἔχει — ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε — ἡ ἐξασθένηση τῶν πληθωριστικῶν προσδοκιῶν, δηλαδὴ ἡ μεταστροφὴ τῶν προβλέψεων ὅτι ὁ πληθωρισμὸς θὰ συνεχιστεῖ. Ὁ λόγος εἶναι ὅτι οἱ πληθωριστικὲς προσδοκίες ἐπηρεάζουν τὴ συμπεριφορὰ καὶ τὶς οἰκονομικὲς ἐπιδιώξεις καὶ ἀπαιτήσεις τῶν ἐπιχειρηματιῶν, τῶν μισθωτῶν καὶ τῶν λοιπῶν κοινωνικῶν ὁμάδων, κατὰ τρόπο ποὺ νὰ ἀποτελοῦν παράγοντα συντηρήσεως τῆς πληθωριστικῆς διαδικασίας.

Ἡ ἐμμονὴ τοῦ πληθωρισμοῦ σὲ σταθερὰ ὑψηλὰ ἐπίπεδα τὰ τελευταῖα χρόνια μπορεῖ νὰ ἀποδοθεῖ, σὲ σημαντικὸ βαθμό, στὸ ὑψηλοὺς ρυθμοὺς αὐξήσεως τῆς προσφορᾶς χρήματος καὶ τῶν πιστώσεων. Πράγματι, ἡ προσφορὰ χρήματος (ὑπὸ στενὴ ἔννοια) τὰ ρευστὰ διαθέσιμα καὶ οἱ πιστώσεις αὐξήθηκαν τὰ τελευταῖα τρία χρόνια μὲ ρυθμοὺς πολὺ ταχύτερους ἀπὸ ἐκείνους, ποὺ θὰ μποροῦσαν νὰ δικαιολογηθοῦν ἀπὸ τὴν αὔξηση τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν τιμῶν. Ἀξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ αὔξηση τῶν συνολικῶν πιστώσεων πρὸς τὸν ἰδιωτικὸ τομέα ἦταν, τὸ 1975 καὶ 1976, 7,6 καὶ 4,5 ποσοστιαῖες μονάδες μεγαλύτερη ἀπὸ τὶς ἀντίστοιχες αὐξήσεις τοῦ ἀκαθάριστου ἐγχώριου προϊόντος σὲ τρέχουσες